

СЕКЦІЯ 5

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТІ У ПЕРІОД COVID-КАРАНТИНУ

*Тур О. М., д-р пед. наук,
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»,
м. Полтава*

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА В ПЕРІОД COVID-КАРАНТИНУ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Пандемія COVID-19 призвела до найбільшого за всю історію збою у функціонуванні системи освіти в усіх країнах світу, зокрема й в Україні.

У результаті вперше за всю історію свого існування система освіти нашої держави виявилася у принципово новій ситуації, коли вся освітня діяльність, зокрема й управління освітою на всіх рівнях, була переведена у формат, що передбачає організацію навчання із застосуванням дистанційних освітніх технологій.

Під дистанційною освітньою технологією із застосуванням інформаційно-комп'ютерних засобів комунікації розуміємо:

1) організацію навчального процесу на відстані, коли викладач і ті, хто навчаються, віддалені один від одного в просторі. Таке навчання може здійснюватися в синхронному, асинхронному чи змішаному режимі;

2) відкриту освіту, що означає створення відкритих освітніх ресурсів для неформальної освіти та можливого використання у формальній освіті.

Основною вимогою при організації дистанційної освітньої технології є постійний доступ до мережі Інтернет, а також до одного з видів мережевого пристрою – персонального комп'ютера, мобільного телефону, ноутбука або планшета.

Організація онлайн-навчання у синхронному режимі передбачає віддалений контакт викладача і тих, хто навчається, через мережу Інтернет в режимі реального часу. Взаємодія викладача і учнів (студентів, слухачів, курсантів) здійснюється виключно в межах традиційного розкладу та форм організації навчання – лекції, семінару, практичного заняття, консультації, заліку, екзамену, домашньої самостійної роботи тощо. Тобто мають місце всі атрибути традиційного навчання, які, однак, реалізуються у віртуальному середовищі. Ця модель може використовуватися на основі різних платформ, наприклад *Zoom*, *Google Meet*, які надають можливості для проведення вебінарів, лекцій, відеоконференцій, чатів тощо, що дають змогу залучати студентів до різноманітних видів активної навчальної діяльності.

Асинхронний варіант дистанційного навчання передбачає відстрочену в часі взаємодію викладача і студентів (учнів, слухачів, курсантів). За цієї моделі викладач заздалегідь готує і структурує всі навчальні матеріали, а студенти отримують до них доступ і знайомляться з ними в будь-який зручний для них час, за своїм власним графіком. Асинхронне дистанційне навчання реалізується за допомогою таких засобів спілкування, як електронна пошта, Viber, WhatsApp (пропонують голосові дзвінки, відеозв'язок, обмін файлами, групові аудіо- і відеоконференції), Talky (працює як веб-сервіс – додаток для спілкування для невеликої кількості людей – до 15 осіб), Skype-додаток (пропонує власне сховище даних зі збереженням файлів до 30 днів, є безкоштовний доступ до повного набору інструментів), форуми, які дають змогу підтримувати робочі відносини між викладачами і студентами (учнями, слухачами, курсантами) і навіть якщо вони не можуть перебувати в мережі одночасно. Ця модель навчання дає змогу студентам увійти в електронне

середовище в будь-який час для завантаження матеріалів і відправки повідомлень викладачам і однокурсникам, витратити більше часу на більш вдумливе виконання завдань.

Змішане навчання, за якого поєднуються дистанційний і традиційний формати. Змішане навчання може бути організовано в різних варіантах. Наприклад, на рівні навчального плану воно передбачає, що частина дисциплін вивчається в онлайн-форматі (дистанційно), тобто повністю самостійно, з використанням виставлених і рекомендованих викладачем навчальних онлайн-матеріалів (лекцій, завдань до різних видів занять, тестів тощо), а інші дисципліни – у традиційному форматі. Можлива реалізація змішаного навчання й на рівні окремої дисципліни. Як один із варіантів воно передбачає виведення лекцій в онлайн-формат (відеолекції), а інші види занять проводяться традиційно, але із застосуванням усього багатства можливостей цифрових технологій. Водночас дистанційний формат навчання може бути організований як в синхронній, так і в асинхронній формі.

Упровадження мобільних технологій сприяє цілеспрямованому обліку індивідуальних особливостей кожного студента (учня) і, відповідно, організації автономного навчання. Крім того, вони забезпечують студентів (учнів) свободою, тобто можливість працювати поза навчальною аудиторією в будь-який зручний час, роблять можливим швидко діагностувати проблем у процесі навчання, створюють мобільне інтерактивне середовище навчання і забезпечують миттєвий зворотний зв'язок, зумовлюють появи нових форм презентації навчального матеріалу, допомагають створювати нові формати інтерактивних завдань, заснованих на застосуванні додатків доповненої реальності й геолокації.

Перевагами роботи, наприклад, на платформі Zoom є: можливість скористатися безкоштовною версією; планувати конференції завчасно; наявність залу очікування, що дає змогу зібрати всіх учасників і оперативно здійснити підключення до конференції; можливість записувати лекцію або практичне заняття, здійснювати демонстрацію презентацій та інших наочних матеріалів. Безкоштовна версія дає змогу організувати конференції до 100 учасників, що зручно для читання лекцій в декількох групах одночасно.

Водночас за умови реалізації навчання в дистанційному форматі спостерігаються певні ризики, зокрема: зниження мотивації навчання, втрати самоцінності знань, уніфікації і примітивізації змісту освіти і навчання. Крім цільових навчальних матеріалів, джерелами знань стають ігри, соціальні мережі, аніме, відкриті сайти і «додатки», що призводить до поверхневого ознайомлення людини з інформацією, її спрощення та примітивізації.

Важливо також зазначити, що формат онлайн-навчання вимагає від того, хто навчається, не тільки високого рівня розвитку мотивації, а й здатності до самонавчання, опанування необхідних для цього вмінь. Водночас далеко не кожен студент чи учень здатний самостійно вчитися, ба більше, якщо це вимагає освоєння досить складних навчальних курсів.

Варто зазначити й те, що в умовах повного онлайн-навчання істотно обмежені можливості реалізації виховної та розвивальної функцій навчання.

Сучасні технології допомагають навчатися оперативно знаходити необхідну інформацію, позбавляють напруженої розумової роботи, формують звичку до пошуку швидких відповідей в мережі. У результаті втрачається здатність сприймати великі тексти. Виникає реальний ризик деградації мови, а разом з нею і мислення, оскільки воно зводиться до натискання користувачем на літери клавіатури комп'ютера. Якщо школяр або студент не має розвиненої практики живого спілкування, формування і формулювання думки в мові, мислення у нього не формується.

Отже, пандемія коронавірусу COVID-19 активізувала дистанційну освіту, що здійснюється у синхронному, асинхронному чи змішаному форматі, і дала змогу не тільки створити нову модель навчання, що має великі можливості, але і виявити недоліки онлайн-навчання.

Список використаних джерел

1. Освіта в Україні: виклики та перспективи: інформаційно-аналітичний збірник. Київ: Міністерство освіти України, 2020. 293 с.
2. Відповіді освіти на COVID-19: кроки для забезпечення поступу: Робочі документи ОЕСР № 224 / перекл. Ю. О. Шпак. Київ, 2020. 48 с.